

Tomasz Łukiewicz

Państwa Unii Europejskiej wobec konfliktu izraelsko-palestyńskiego w latach 2023-2025

Abstrakt

W niniejszym artykule przebadano ewolucję stanowisk państw członkowskich Unii Europejskiej wobec wojny w Strefie Gazy, która rozpoczęła się po ataku Hamasu na Izrael 7 X 2023 r. Celem pracy jest weryfikacja hipotezy, że przedłużający się konflikt doprowadził do systematycznej erozji poparcia dla Izraela na rzecz rosnącego wsparcia politycznego dla Palestyny. Początkowa, jednomyslna reakcja UE, oparta na potępieniu terroryzmu i uznaniu prawa Izraela do samoobrony, uległa szybkiej fragmentaryzacji.

Analiza, oparta na badaniu głosowań w ONZ, decyzji politycznych i dokumentów rządowych, potwierdza, że na te zróżnicowane odpowiedzi wpływ miały głęboko zakorzenione uwarunkowania, takie jak historyczne relacje z regionem Bliskiego Wschodu, odmienne zobowiązania moralne, a także specyfika wewnętrznych debat politycznych i społecznych. W artykule prześledzono kluczowe momenty, pogłębiające podziały: od rozbieżności w głosowaniach nad rezolucjami ONZ wzywającymi do zawieszenia broni, po przełomową decyzję Hiszpanii, Irlandii, Słowenii, a następnie Francji o uznaniu państwa palestyńskiego. Działania te, wraz z wprowadzaniem sankcji na izraelskich osadników i ograniczeń w eksporcie broni, potwierdzają postawioną hipotezę i świadczą o fundamentalnej reorientacji stanowisk wielu państw UE.

Słowa kluczowe: Unia Europejska, wojna w Strefie Gazy, konflikt izraelsko-palestyński, polityka zagraniczna UE, rozwiązanie dwupaństwowe, Hamas, Izrael, Palestyna, ONZ

Wstęp

Dnia 7 X 2023 r. doszło do największej pojedynczej operacji militarnej wymierzonej przeciwko Izraelowi od czasu wojny Jom Kippur w 1973 r. Siły palestyńskiego Hamasu wystrzeliły kilka tysięcy rakiet na terytorium Izraela, sforsowały granicę oraz zaatakowały festiwal Supernova Sukkot Gathering w pobliżu Re'im. W wyniku tych ataków zginęło ok. 1,2 tys. osób, w tym, w zdecydowanej większości cywilów, a ponad 5 tys. osób zostało rannych. Bojownicy uprowadzili do Strefy Gazy 251 zakładników, wliczając w to kobiety, dzieci i osoby starsze¹. Data tej operacji nie była przypadkowa, ponieważ wyznaczała ją 50-lecie wojny Jom Kippur. Na bezprecedensowość tego ataku wskazuje reakcja państw muzułmańskich, takich jak Katar czy Arabia Saudyjska, które popierając prawo narodu palestyńskiego do samostanowienia i chociaż podkreślały, że „potępiamy ataki Izraela na ludność cywilną i infrastrukturę cywilną w Strefie Gazy, oblężenie i głód, które doprowadziły do niszczycielskiej katastrofy humanitarnej”, to potępiły również działania Hamasu i wezwały m.in. do uwolnienia wszystkich zakładników².

Atak Hamasu spotkał się początkowo z jednomyślną, potępiającą reakcją wszystkich państw członkowskich Unii Europejskiej, choćby ze względu na swoją skalę oraz wspomnianą już bezprecedensowość. Potępienie terroryzmu, ataku na bezbronne ofiary i wyrażenie solidarności z Izraelem stały się wspólnym mianownikiem dla państw, które przez dziesięciolecia reprezentowały często odmienne stanowiska, wobec tego konfliktu bliskowschodniego. Jednak ten konsensus nie trwał długo, izraelska odpowiedź militarna w postaci operacji w Strefie Gazy pod nazwą „Miecze z Żelaza” ujawniła głębokie podziały w postrzeganiu obu stron konfliktu³. Moment załamania europejskiego konsensusu nastąpił już w pierwszych tygodniach konfliktu, gdy rosnąca liczba ofiar cywilnych w Gazie zaczęła wywoływać coraz ostrzejsze reakcje części państw członkowskich, stając się jednym z najbardziej polaryzujących problemów w polityce zagranicznej Unii Europejskiej⁴. Kolejne fazy eskalacji — rozszerzenie działań wojennych

¹ C.M. Blanchard i in., *Israel and Hamas October 2023 Conflict: Frequently Asked Questions (FAQs)* [20 X 2023], <https://www.congress.gov/crs-product/R47754> (10 VIII 2025).

² J. Magid, *In 1st, entire Arab League condemns Oct. 7, urges Hamas to disarm, at 2-state confab* [30 VII 2025], <https://www.timesofisrael.com/in-1st-entire-arab-league-condemns-oct-7-urges-hamas-to-disarm-at-2-state-solution-confab> (10 VIII 2025).

³ *Swords of Iron War*, <https://main.knesset.gov.il/en/about/lexicon/pages/swordsiro.aspx> (10 VIII 2025).

⁴ *EU External Partners: EU Divided Over Gaza as Humanitarian Crisis, Displacement and Death Toll Increases, Leaked Document Reveals Israeli Plan for Permanent Displacement of the Strip Population in the Egyptian Sinai Desert* [7 XI 2023], <https://ecre.org/eu-external-partners-eu-divided-over-gaza-as-humanitarian-crisis-displacement-and-death-toll-increases-leaked-document-reveals-israeli-plan-for-permanent-displacement-of-the-strip-population-in-the> (11 VIII 2025).

na Liban, naloty na Syrię oraz wielokrotne zrywanie zawieszenia broni — pogłębiały jedynie istniejące podziały, czyniąc powrót do jednomyślnego wspólnego stanowiska praktycznie niemożliwym.

Celem niniejszego artykułu jest weryfikacja hipotezy, że przedłużająca się wojna w Strefie Gazy prowadzi do systematycznej erozji poparcia państw UE dla Izraela na rzecz rosnącego wsparcia dla Palestyny. Badanie koncentruje się na trzech kluczowych pytaniach badawczych:

- 1) Jak historycznie wyglądało stanowisko państw członkowskich UE wobec konfliktu izraelsko-palestyńskiego przed 2023 r. i dlaczego?
- 2) Jak zmieniało się stanowisko krajów UE od czasu rozpoczęcia wojny w Strefie Gazy do VIII 2025 r.? Jakie czynniki wpłynęły na tę zmianę?
- 3) Jakie są długoterminowe implikacje obecnych podziałów wobec konfliktu izraelsko-palestyńskiego w Unii Europejskiej?

Zastosowana metodologia badawcza ma charakter jakościowej analizy treści. Badaniu poddano szerokie spektrum źródeł, obejmujące: oficjalne dokumenty rządowe państw UE i organizacji międzynarodowych (w tym wzorce głosowań w ONZ), kluczowe decyzje polityczne oraz publikacje analityczne. Ze względu na najnowszy, wciąż trwający charakter opisywanych wydarzeń (lata 2023-2025), niniejsza analiza w koniecznym zakresie bazuje również na zweryfikowanych relacjach dziennikarskich, stanowiących w tym przypadku istotne źródło pierwotne. Należy przy tym zaznaczyć, że badanie obejmuje jedynie rzeczywiste działania polityczne, a nie nastroje społeczne, które bywają odmienne od opinii elit⁵.

Historyczne uwarunkowania europejskiej polityki wobec konfliktu izraelsko-palestyńskiego

Różnice w stanowiskach państw Unii Europejskiej wobec konfliktu izraelsko-palestyńskiego, nie powstały w X 2023 r. Ich korzenie sięgają zmian historycznych i politycznych po zakończeniu II wojny światowej, które kształtowały tożsamość polityczną poszczególnych narodów europejskich przez ostatnie dziesięciolecia. Analiza ewolucji tych stanowisk wymaga uwzględnienia kilku kluczowych okresów.

Chronologicznie należałoby zacząć od kwestii podziału brytyjskiego Mandatu Palestyny na dwa niepodległe państwa — arabską Palestynę i żydowski Izrael, wzywała do tego Rezolucja Zgromadzenia Ogólnego ONZ nr 181 z 29 XI

⁵ I. Kalhousová i in., *Elite-public gaps in attitudes towards Israel and the Israeli-Palestinian conflict: new evidence from a survey of Czech parliamentarians and citizens*, „East European Politics” 2025, vol. 41, issue 1, s. 142-158.

1947 r., która de facto doprowadziła do wojny domowej. W trakcie tych walk, 14 V 1948 r., proklamowana została niepodległość Izraela. Dzień później konflikt przekształcił się w I wojnę izraelsko-arabską. Obie te fazy ostatecznie wygrał Izrael. Dnia 11 V 1949 r. na podstawie Rezolucji Zgromadzenia Ogólnego ONZ nr 273 Izrael oficjalnie stał się członkiem Organizacji Narodów Zjednoczonych. Od początku nie było jednolitego stanowiska w Europie w kwestii izraelsko-palestyńskiej, choć większość państw, które dzisiaj współtworzą Unię Europejską, w obu głosowaniach poparły rezolucje ONZ, to zdarzały się wyjątki. Przykładem jest Grecja, która w 1947 r., wbrew większości, zagłosowała przeciwko podziałowi Palestyny, a w 1949 r. wstrzymała się od głosu, kierując się głównie obawą o los swojej licznej diaspory w Egipcie, zmniejszenie zaangażowania Wielkiej Brytanii w basenie Morza Śródziemnego (Grecja była beneficjentem obecności brytyjskich sił zbrojnych w tym regionie), relacje handlowe z krajami arabskimi oraz o status prawosławnych miejsc świętych⁶. Ponadto już w tamtym okresie wykształciło się stanowisko polegające na wspieraniu niepodległości Izraela przy jednoczesnym domaganiu się od niego przestrzegania norm prawa międzynarodowego. Podczas głosowania w 1949 r., kraje takie jak Szwecja, Dania i Belgia wstrzymały się od głosu ws. przyjęcia Izraela do ONZ, sygnalizując swoje najważniejsze obiekcje – w przypadku Szwecji związane z nieukaranymi sprawcami zabójstwa mediatora ONZ, hrabiego Bernadotte, a w przypadku wszystkich trzech – z nieprzestrzeganiem przez Izrael rezolucji ONZ dotyczących statusu Jerozolimy i powrotu uchodźców⁷.

Polityka dwóch mocarstw – Francji i Republiki Federalnej Niemiec wobec Izraela w okresie powojennym była głęboko zakorzeniona w ich własnych doświadczeniach historycznych. Republika Federalna Niemiec oparła relacje z Izraelem na fundamencie *Staatsräson* – racji stanu wynikającej z odpowiedzialności za zbrodnie III Rzeszy. Ta zasada stała się nienegocjowalnym filarem zachodnioniemieckiej polityki zagranicznej. Wyrazem tego podejścia była umowa reparacyjna z 1952 r., w ramach której RFN zobowiązała się do wypłaty 3,45 mld DEM. Fundusze te odegrały kluczową rolę w budowie gospodarki młodego państwa izraelskiego⁸.

Stanowisko Francji uległo znaczącej przemianie – od pozycji głównego dostawcy broni dla Izraela do zwrotu w kierunku świata arabskiego. W latach 50. XX w. Paryż i Jerozolima dzieliły wspólny strategiczny interes w konfrontacji z panarabskim nacjonalizmem⁹. Ta współpraca osiągnęła apogeum podczas kryzysu

⁶ M. Koumas, *Cold War Dilemmas, Superpower Influence, and Regional Interests: Greece and the Palestinian Question, 1947-49*, „Journal of Cold War Studies” 2017, s. 99-124.

⁷ Zgromadzenie Ogólne ONZ, *Admission of Israel to membership in the United Nations* [11 V 1949], <https://digitallibrary.un.org/record/210373?v=pdf> (10 VIII 2025).

⁸ L. Gardner Feldman, *The Special Relationship Between West Germany and Israel*, Boston 1984, s. 88-90.

⁹ Office of the Historian, United States Department of State, *The Suez Crisis, 1956*, <https://history.state.gov/milestones/1953-1960/suez> (10 VIII 2025).

sueskiego w 1956 r. i zaowocowała dostawami zaawansowanej technologii wojkowej do Izraela¹⁰. Punkt zwrotny nastąpił wraz z dojściem do władzy Charlesa de Gaulle'a i zakończeniem wojny w Algierii w 1962 r. De Gaulle, dążąc do odbudowy statusu Francji jako niezależnego globalnego mocarstwa, uznał, że sojusz z Izraelem jest przeszkodą w nawiązaniu korzystnych relacji z państwami arabskimi. W 1967 r. nałożył embargo na dostawy broni, co w praktyce było wymierzone w Izrael, sygnalizując definitywne oziębienie stosunków francusko-izraelskich¹¹.

Reorientację polityki bliskowschodniej Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej zainicjował kryzys naftowy z 1973 r., będący konsekwencją wojny Jom Kippur. Embargo naftowe nałożone przez arabskie państwa OPEC wywołało dotkliwe reperkusje dla gospodarek europejskich¹². W odpowiedzi w XI 1973 r. podpisano Deklarację Brukselską, po raz pierwszy wspominającą o słusznych prawach Palestyńczyków¹³. Kulminacją tego procesu stała się ogłoszona 13 VI 1980 r. Deklaracja Wenecka, stanowiąca wyraz nowej, autonomicznej polityki europejskiej wobec Bliskiego Wschodu. Dokument uznawał symetrię między prawem Izraela do bezpiecznej egzystencji a prawem narodu palestyńskiego do samostanowienia oraz zawierał wezwanie do włączenia Organizacji Wyzwolenia Palestyny w proces pokojowy¹⁴.

Państwa bloku wschodniego natomiast nie były zdolne do prowadzenia autonomicznej polityki zagranicznej. Początkowo Związek Radziecki był jednym z największych orędowników powstania Izraela, licząc na osłabienie brytyjskich wpływów. Przełożyło się to na poparcie całego bloku wschodniego dla podziału Palestyny oraz dostawy broni z Czechosłowacji dla Izraela, które odegrały decydującą rolę w wojnie domowej w Mandacie Palestyny¹⁵. Jednak, gdy Izrael obrał orientację prozachodnią, Moskwa dokonała gwałtownego zwrotu, stawiając na sojusz ze światem arabskim. Konsekwencją było zerwanie stosunków dyplomatycznych po 1967 r. i masowe uznanie Palestyny w 1988 r. przez kraje bloku wschodniego.

¹⁰ Central Intelligence Agency, *The French-Israeli Relationship* [18 III 1968], https://www.cia.gov/readingroom/docs/DOC_0000271219.pdf (10 VIII 2025).

¹¹ Ch. de Gaulle, *Conférence de presse du général de Gaulle* [27 XI 1967], <https://www.ina.fr/ina-eclair-actu/video/ca94059599/conference-de-presse-du-general-de-gaulle> (10 VIII 2025).

¹² A. Persson, *EU Diplomacy and the Israeli-Arab Conflict, 1967-2019*, Edinburgh 2020, Chapter 1.

¹³ Governments of the EEC, *Declaration on the Situation in the Middle East* [6 XI 1973], https://www.cvce.eu/content/publication/1999/1/1/a08b36bc-6d29-475c-aadb-0f71c59dbc3e/publishable_en.pdf (10 VIII 2025).

¹⁴ European Council, *Venice Declaration on the Middle East* [13 VI 1980], <https://www.un.org/unispal/document/auto-insert-209872> (10 VIII 2025).

¹⁵ P. Bożejewicz, *Izrael przetrwał dzięki przemycanej broni* [13 VII 2017], <https://historia.rp.pl/historia/art10335791-izrael-przetrwal-dzieki-przemycanej-broni> (10 VIII 2025).

Nowa dynamika po 1989 r.: Kształtowanie się współczesnych stanowisk

Upadek Muru Berlińskiego zapoczątkował kolejną reorientację. Kraje Europy Środkowo-Wschodniej nawiązały bliskie relacje z Izraelem, postrzegając go jako część Zachodu i strategicznego sojusznika USA. Ten zwrot był tak radykalny, że współczesna Republika Czeska, jeden z najwierniejszych sojuszników Izraela, argumentuje dziś, że nie jest automatycznie związana czechosłowackim uznaniem Palestyny z 1988 r.¹⁶

Proces pokojowy z Oslo rozpoczęty w 1993 r. stanowił punkt zwrotny nie tylko dla samego konfliktu izraelsko-palestyńskiego, ale także dla kształtowania się europejskiej polityki wobec regionu. Unia Europejska przyjęła na siebie funkcję głównego płatnika nowo powstałej Autonomii Palestyńskiej. Równocześnie UE zintensyfikowała współpracę gospodarczą z Izraelem, finalizując w 1995 r. negocjacje Układu Stowarzyszeniowego (który wszedł w życie w 2000 r.). Ekonomiczne wspieranie procesu budowy palestyńskiej państwowości przy jednoczesnym pogłębianiu partnerstwa handlowego z Izraelem wynikało z przekonania, że stabilność regionu wymaga zarówno silnego Izraela, jak i silnych instytucji palestyńskich. Kolejne lata ujawniały sprzeczność między deklarowanym poparciem dla rozwiązania dwupaństwowego, a faktycznym wspieraniem status quo poprzez asymetryczne relacje gospodarcze¹⁷.

Głosowanie dotyczące Rezolucji Zgromadzenia Ogólnego ONZ nr 67/19 z 2012 r. o nadaniu Palestynie statusu nieczłonkowskiego państwa obserwatora było wyraźnym odzwierciedleniem już istniejących podziałów w UE. Jedynie Czechy wprost sprzeciwiły się rezolucji, argumentując, że popierają rozwiązanie dwupaństwowe, ale powinno ono powstać na kanwie dyskusji między stronami. Francja poparła rezolucję, chcąc wyrazić wsparcie dla prezydenta Abbasa jako przeciwwagi wobec Hamasu. Niemcy wstrzymały się od głosu, twierdząc, że rozwiązanie dwupaństwowe może zostać osiągnięte jedynie poprzez bezpośrednie negocjacje¹⁸.

W przeddzień ataku z X 2023 r. można było sklasyfikować stanowiska krajów Unii Europejskiej na trzy obozy – proizraelski, propalestyński i pragmatyczne

¹⁶ V. Pohanka, *Czechia defies trend: No recognition of Palestine, yet* [31 VII 2025], <https://english.radio.cz/czechia-defies-trend-no-recognition-palestine-yet-8858504> (10 VIII 2025).

¹⁷ I. Jaradat, *What Neighbourhood Policy in a Context of Unlawful Occupation? Israel and the Occupied Palestinian Territory* [16 XI 2016], <https://eu.boell.org/en/2016/11/16/what-neighbourhood-policy-context-unlawful-occupation-israel-and-occupied-palestinian> (14 XI 2025).

¹⁸ Zgromadzenie Ogólne ONZ, *General Assembly official records, 67th session: 44th plenary meeting, Thursday, 29 November 2012, New York* [29 XI 2012], <https://digitallibrary.un.org/record/740741?v=pdf> (10 VIII 2025).

centrum. Obóz proizraelski był determinowany przede wszystkim przez koncepcję *Staatsräson*, szczególnie w przypadku Niemiec, gdzie zasada ta została wyartykułowana przez kanclerz Angelę Merkel w 2008 r.¹⁹. Austria również odwoływała się do tej koncepcji, oficjalnie przyznając się do współodpowiedzialności za zbrodnie nazistów²⁰. Drugim równie ważnym czynnikiem był atlantycyzm, szczególnie widoczny w Europie Środkowo-Wschodniej, gdzie sojusz ze Stanami Zjednoczonymi był głównym motorem polityki zagranicznej. Zazwyczaj implikowało to również zbieżność stanowisk w kwestiach bliskowschodnich, w tym poparcie dla Izraela²¹. Chociaż niektóre państwa można było zakwalifikować do obozu propalestyńskiego (jak np. Hiszpanię), to i tak realizowały one współpracę wojskową z Izraelem²².

Postawa propalestyńska była kształtowana przez historyczne relacje z krajami arabskimi, co dotyczyło przede wszystkim Francji i Hiszpanii. Francja kontynuowała politykę zapoczątkowaną przez de Gaulle'a, wykorzystując swoją historyczną rolę w Lewancie i stałe miejsce w Radzie Bezpieczeństwa ONZ²³. Polityka ta miała podwójny cel – była narzędziem polityki mocarstwowej oraz mechanizmem zapewnienia wewnętrznej stabilności wobec obecności dużych społeczności żydowskich i muzułmańskich. Hiszpania natomiast, już od czasów Franco, utrzymywała proarabskie stanowisko, a w 1979 r. jako pierwszy zachodnioeuropejski kraj gościła Jasira Arafata²⁴.

Ostatnim kluczowym czynnikiem była kwestia tradycji lewicowych, szczególnie widoczna w krajach skandynawskich, Beneluksie oraz państwach Półwyspu Iberyjskiego. Historyczne uznanie Palestyny przez Szwecję w 2014 r. było inicjatywą rządu socjaldemokratów. Europejska lewica jako całość jest bardziej skłonna popierać sprawę palestyńską, co stanowi wyraźny kontrast w stosunku

¹⁹ L. Obermaier, „*We Are All Israelis*”: *The Consequences of Germany's Staatsräson* [28 III 2024], <https://carnegieendowment.org/sada/2024/03/we-are-all-israelis-the-consequences-of-germanys-staatsrason?lang=en> (10 VIII 2025).

²⁰ M. Reiter, *Antisemitism in Austria after the Shoah*, [w:] *Proceedings of the International conference „Antisemitism in Europe Today: the Phenomena, the Conflicts”*, Berlin 2013.

²¹ L. Zemánek, *Standing with Israel: The Czech Republic and the War in Palestine*, Weekly Briefing, Vol. 67. No. 1 (CZ), [XI 2023], <https://china-cee.eu/2023/12/07/czech-republic-external-relations-briefing-standing-with-israel-the-czech-republic-and-the-war-in-palestine> (10 VIII 2025).

²² M. Martínez Zubillaga, *Spain-Israel: The complexity of the arms trade when a conflict is ongoing* [29 XI 2024], <https://en.unav.edu/web/global-affairs/espana-israel-la-complejidad-del-comercio-de-armas-cuando-un-conflicto-esta-en-curso> (10 VIII 2025).

²³ A. Dziubińska i in., *Rola Francji w przemianach politycznych na Bliskim Wschodzie* [9 VI 2025], <https://www.pism.pl/publikacje/rola-francji-w-przemianach-politycznych-na-bliskim-wschodzie> (10 VIII 2025).

²⁴ J. Gibson, *More Than Meets the Eye: The Past, Present, and Future of Spanish-Israel Relations* [22 VI 2025], <https://modern diplomacy.eu/2025/06/22/more-than-meets-the-eye-the-past-present-and-future-of-spanish-israel-relations> (10 VIII 2025).

do ugrupowań prawicowych, z wyjątkiem Irlandii, gdzie również partie prawicowe głosują propalestyńsko ze względu na własną historię antyimperialną²⁵.

Wojna w Strefie Gazy

Należy przypomnieć, że przed 7 X 2023 r. polityka Unii Europejskiej wobec konfliktu izraelsko-palestyńskiego, choć pełna wewnętrznych napięć, opierała się na formalnym konsensusie. Oficjalna doktryna UE popierała wynegocjowanie rozwiązania dwupaństwowego, postrzeganego jako jedyna realna ścieżka do osiągnięcia trwałego pokoju i bezpieczeństwa dla obu narodów. W bezpośrednim następstwie ataku palestyńskiego Hamasu, Unia Europejska zademonstrowała rzadko spotykaną jedność. Rządy państw członkowskich, niezależnie od swoich tradycyjnych sympatii politycznych, wydały oświadczenia jednoznacznie potępiające „barbarzyńskie” i „terrorystyczne” ataki Hamasu. Ta początkowa spójność opierała się na dwóch fundamentalnych zasadach, które znalazły odzwierciedlenie w niemal każdym oficjalnym komunikacie: bezwarunkowym potępieniu terroryzmu Hamasu oraz potwierdzeniu prawa Izraela do samoobrony, zgodnie z prawem międzynarodowym²⁶.

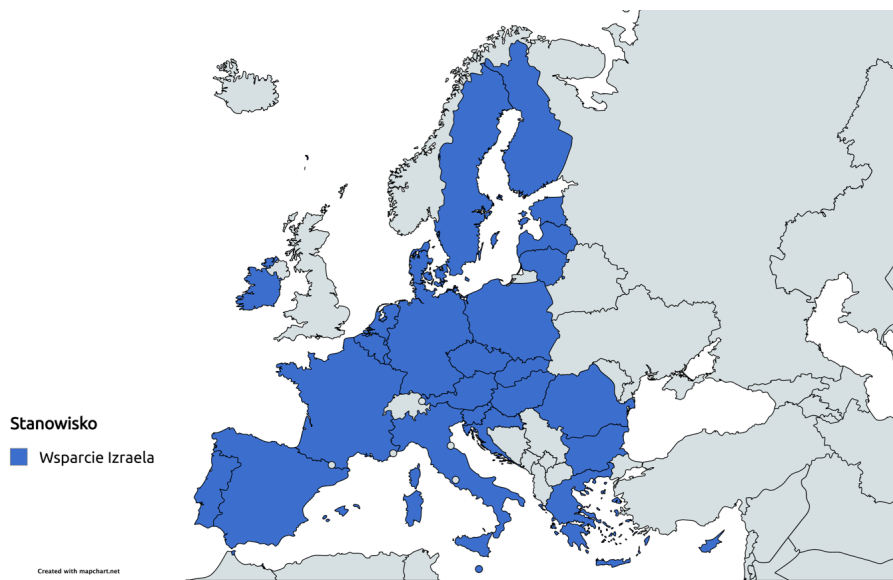
Niemcy, za sprawą kanclerza Olafa Scholza, powoływały się na swoją *Staatsräson*, podkreślając historyczną odpowiedzialność za bezpieczeństwo Izraela. Francja, za pośrednictwem prezydenta Emmanuela Macrona, wyraziła „pełną solidarność” z ofiarami i ich rodzinami. Rząd Włoch potępił „bezprecedensowe okrucieństwo” ataków, natomiast Hiszpania wezwała do „całkowitego potępienia” działań Hamasu. Państwa tradycyjnie postrzegane jako najbardziej proizraelskie, takie jak Czechy i Węgry, oczywiście również wyraźnie wsparły Izrael. Czeski prezydent Petr Pavel nazwał atak „godnym ubolewania aktem terroryzmu”, a Węgry natychmiast wyraziły pełne poparcie dla Izraela. Co istotne, nawet kraje o ugruntowanej pozycji propalestyńskiej, jak Irlandia i Luksemburg, przyłączyły się do tego konsensusu. Rząd Irlandii „bezwarunkowo potępił atak”, a Luksemburg, potępiając „barbarzyńskie ataki terrorystyczne”, jednocześnie jednoznacznie potwierdził prawo Izraela do obrony²⁷.

²⁵ *Positions of EU leaders on Israel-Palestine dispute (track record)*, <https://eumatrix.eu/en/blog/Positions-of-EU-leaders-on-Israel-Palestine-dispute-%28track-record%29> (11 VIII 2025).

²⁶ C. Waldo i in., *International Reactions to the Hamas Attack on Israel* [11 X 2023], <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/international-reactions-hamas-attack-israel> (12 VIII 2025).

²⁷ Al Jazeera, *World reaction to surprise attack by Palestinian Hamas on Israel* [7 X 2023], <https://www.aljazeera.com/news/2023/10/7/we-are-at-war-reactions-to-palestinian-hamas-surprise-attack-in-israel> (12 VIII 2025).

Mapa 1. Reakcje państw UE na atak Hamasu 7 X 2023 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/international-reactions-hamas-attack-israel> (12 VIII 2025).

Jednak ta pozorna jedność uległa zanikowi już po pierwszych działaniach Izraela, który od 9 X rozpoczął pełnoskalową operację przeciwko Hamasowi, a jedną z pierwszych decyzji było rozpoczęcie blokady Strefy Gazy, blokując mieszkańcom m.in. dostęp do żywności i wody pitnej²⁸. Wraz z kolejnymi doniesieniami medialnymi na temat działań Izraela oraz braku proporcjonalności w samoobronie, zauważalne były coraz częstsze głosy na temat łamania prawa międzynarodowego przez Izrael²⁹. Jedne z pierwszych pojawiły się na Półwyspie Iberyjskim, bowiem już 18 X, a więc zaledwie 11 dni po ataku Hamasu, pełniący obowiązki ministra spraw socjalnych Hiszpanii — Ione Belarra wezwała do nałożenia sankcji gospodarczych na Izrael i zawieszenia stosunków dyplomatycznych ze względu na doniesienia o zbombardowaniu szpitala w Gazie³⁰. Natomiast premier Hiszpanii Pedro Sánchez wyraził poparcie dla Sekretarza Generalnego ONZ, António Guterresa (wywodzącego się z portugalskich socjalistów),

²⁸ Al Jazeera, *Israel announces 'total' blockade on Gaza* [9 X 2023], <https://www.aljazeera.com/news/2023/10/9/israel-announces-total-blockade-on-gaza> (12 VIII 2025).

²⁹ Government of Luxembourg, *Statement by Minister Jean Asselborn regarding the situation in Gaza following the terrorist attacks by Hamas* [13 X 2023], https://gouvernement.lu/en/actualites/toutes_actualites/communiqués/2023/10-octobre/13-asselborn-gaza.html (12 VIII 2025).

³⁰ E. Sánchez Nicolás, *Diplomatic spat between Israel and Spain over Gaza* [18 X 2023], <https://euobserver.com/world/157569> (12 VIII 2025).

w obliczu izraelskich żądań jego rezygnacji, ze względu na słowa, że „działania Hamasu nie odbyły się w próżni”³¹.

Jeśli chodzi o państwa proizraelskie to wraz z kolejnymi tygodniami, zwiększyły one swoje wsparcie dla Izraela. Węgry pod przewodnictwem Viktora Orbána całkowicie zakazały demonstracji propalestyńskich, a Orbán oświadczył, że Węgry nie pozwolą na „protesty sympatii dla terrorystów”³². Natomiast niemiecki rząd zatwierdził 185 dodatkowych wniosków na licencje eksportowe związane z dostawami broni do Izraela. Zgodnie z danymi dotyczącymi eksportu broni przez Republikę Federalną Niemiec, w 2023 r. sprzedaż broni i sprzętu wojskowego Izraelowi wyniosła równowartość 326,5 mln EUR, co stanowi dziesięciokrotny wzrost w porównaniu z 2022 r.³³.

Pierwszym poważnym testem dla europejskiej spójności było głosowanie nad Rezolucją Zgromadzenia Ogólnego ONZ ES-10/21 27 X 2023 r., przygotowaną przez Jordanię, wzywającą do „natychmiastowego, trwałego i podtrzymywanego rozejmu humanitarnego”. W wyniku głosowania, tak jak i w przypadku poprzednich rezolucji dotyczących spraw izraelsko-palestyńskich, widoczny był trójpodział w Unii przy zachowaniu podobnej argumentacji. Wydaje się, że najważniejszą kwestią, dla której część państw nie poparła rozejmu, był brak jednoznacznego potępienia Hamasu jako sprawcy ataków z 7 X. Ostatecznie, jeśli chodzi o państwa Unii Europejskiej, 8 było za, 4 przeciw, a aż 15 wstrzymało się od głosu³⁴.

W przypadku kolejnej Rezolucji Zgromadzenia Ogólnego ONZ ES-10/22, dotyczącej wezwania do natychmiastowego zawieszenia broni w Strefie Gazy, tym razem przygotowanej przez Egipt, można było zauważyć zmieniającą się percepcję państw Unii Europejskiej wobec konfliktu. W głosowaniu 12 XII 2023 r., aż 17 krajów UE poparło Rezolucję, 2 były przeciwko (Czechy i Austria), a 8 wstrzymało się od głosu. Głosowanie to było bezpośrednią reakcją na pogarszającą się sytuację w Strefie Gazy, w tym na rosnącą liczbę ofiar cywilnych i katastrofalne warunki do życia³⁵. Ta znacząca zmiana (wzrost z 8 do 17 państw po-

³¹ A. Gençturk, *Spain's premier reiterates call for cease-fire in Gaza, voices support for UN chief* [26 X 2023], <https://www.aa.com.tr/en/europe/spains-premier-reiterates-call-for-cease-fire-in-gaza-voices-support-for-un-chief/3032837> (12 VIII 2025).

³² Á. Bráder, *Viktor Orbán: Hungary Will Not Allow Sympathy Protests for Terrorists* [13 X 2023], https://www.hungarianconservative.com/articles/current/viktor_orban_hungary_no_protest_palestine_israel_hamas_terrorism (12 VIII 2025).

³³ S. Okuroğlu, *Germany, UK under scrutiny for continuing arms support to Israel amid genocide prosecution* [17 II 2024], <https://www.aa.com.tr/en/europe/germany-uk-under-scrutiny-for-continuing-arms-support-to-israel-amid-genocide-prosecution/3140116> (12 VIII 2025).

³⁴ Zgromadzenie Ogólne ONZ, *General Assembly official records, 10th emergency special session: 41st plenary meeting, Friday, 27 October 2023, New York* [27 X 2023], <https://digitallibrary.un.org/record/4037654?ln=en&v=pdf> (12 VIII 2025).

³⁵ Zgromadzenie Ogólne ONZ, *General Assembly official records, 10th emergency special session: 45th plenary meeting, Tuesday, 12 December 2023, New York* [12 XII 2023], <https://digitallibrary.un.org/record/4038059?ln=en&v=pdf> (12 VIII 2025).

pierających rezolucję w ciągu zaledwie sześciu tygodni) stanowi kluczowy dowód potwierdzający badaną hipotezę, wskazując na szybką erozję poparcia dla działań Izraela w miarę pogarszania się sytuacji humanitarnej. Należy jednak podkreślić, że początkowo, pomimo kolejnych doniesień o działaniach Izraela łamiących prawo międzynarodowe, jedynie państwa propalestyńskie, jak m.in. Belgia i Irlandia, oficjalnie krytykowały Izrael, podczas gdy pozostałe kraje wstrzymywały się z otwartą krytyką³⁶.

Okres od 2024 r. charakteryzował się dynamiką akcji i reakcji, w której działania jednego bloku państw UE prowokowały odpowiedzi ze strony innych. Na początku roku, 26 I Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości (MTS) orzekł w sprawie zastosowania środków tymczasowych przeciwko Izraelowi w odpowiedzi na oskarżenie o ludobójstwo złożone przez Republikę Południowej Afryki³⁷. Trybunał nakazał Izraelowi zapobieżenie aktom ludobójstwa oraz zapewnienie pomocy humanitarnej. To natomiast spotkało się z reakcją Niemiec, które jednoznacznie odrzuciły oskarżenia i przyjęły postawę proizraelską³⁸. W przeciwieństwie do Irlandii, która wprost wezwała do przestrzegania orzeczenia MTS³⁹. Kluczowe znaczenie ma tutaj również decyzja Słowenii, która początkowo jako jedyne państwo Unii Europejskiej dołączyła do postępowania, argumentując to: „bardzo szerokim wachlarzem możliwych naruszeń prawa”⁴⁰.

Tego samego dnia wobec przedstawionych przez Izrael oskarżeń dotyczących rzekomego udziału 12 pracowników Agencji Narodów Zjednoczonych dla Pomocy Uchodźcom Palestyńskim na Bliskim Wschodzie (UNRWA) w atakach terrorystycznych Hamasu, część państw członkowskich UE, w tym Niemcy, Włochy i Irlandia, podjęła decyzję o natychmiastowym zawieszeniu finansowania UNRWA⁴¹.

³⁶ C. Chiappa, *Belgian PM calls Israel's actions in Gaza 'no longer proportionate'* [6 XI 2023], <https://www.politico.eu/article/belgiums-pm-says-israels-actions-in-gaza-are-no-longer-proportionate> (12 VIII 2025).

³⁷ International Court of Justice, *Summary of the Order of 26 January 2024* [26 I 2024], <https://www.icj-cij.org/node/203454> (12 VIII 2025).

³⁸ German Federal Foreign Office, *Foreign Minister Annalena Baerbock on the ICJ interim ruling on the Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide in the Gaza Strip (South Africa v. Israel)* [26 I 2024], <https://www.auswaertiges-amt.de/en/newsroom/news/2641614-2641614> (12 VIII 2025).

³⁹ Department of Foreign Affairs and Trade, *Statement by the Tánaiste on the South Africa vs Israel case at the International Court of Justice* [27 III 2024], <https://www.gov.ie/en/department-of-foreign-affairs/press-releases/statement-by-the-tanaiste-on-the-south-africa-vs-israel-case-at-the-international-court-of-justice> (12 VIII 2025).

⁴⁰ Ł. Kobeszkó, *Słowenia w awangardzie europejskiej krytyki Izraela* [25 I 2024], <https://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/analizy/2024-01-25/slowenia-w-awangardzie-europejskiej-krytyki-izraela> (12 VIII 2025).

⁴¹ Amnesty International, *Israel/OPT: States must reverse cruel decision to withdraw UNRWA funding* [29 I 2024], <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2024/01/israel-opt-states-must-reverse-cruel-decision-to-withdraw-unrwa-funding> (12 VIII 2025).

Niemniej, w okresie III-V 2024 r., niemal wszystkie te kraje wznowiły swoje wsparcie⁴². Po pierwsze, opublikowany w IV 2024 r. niezależny raport, któremu przewodniczyła Catherine Colonna, była minister spraw zagranicznych Francji, nie znalazł dowodów potwierdzających oskarżenia, jednocześnie pozytywnie oceniając wewnętrzne mechanizmy neutralności agencji. Po drugie, w obliczu pogłębiającej się katastrofy humanitarnej i groźby głodu w Gazie, decydenci w europejskich stolicach uznali, że żadna inna organizacja nie posiada infrastruktury ani personelu zdolnego zastąpić UNRWA w dystrybucji pomocy na większą skalę. Po trzecie, sama agencja podjęła natychmiastowe działania, zwalniając oskarżonych pracowników i wdrażając wewnętrzne dochodzenie, co zostało odebrane jako sygnał determinacji w wyjaśnieniu sprawy⁴³. Wznowienie finansowania UNRWA przez państwa UE, wbrew początkowej decyzji i oskarżeniom Izraela, było kolejnym wyraźnym etapem erozji jednolitego frontu poparcia dla stanowiska strony izraelskiej.

W II 2024 r. przywódcy Hiszpanii i Irlandii wysłali list do Komisji Europejskiej, w którym zwrócili się o przeprowadzenie kontroli w celu sprawdzenia, czy Izrael wypełnia swoje zobowiązania w zakresie praw człowieka wynikające z umowy stowarzyszeniowej UE-Izrael z 2000 r., która stanowi podstawę współpracy politycznej i gospodarczej między obiema stronami⁴⁴.

W obliczu braku jakichkolwiek perspektyw na ustabilizowanie się sytuacji w Strefie Gazy, przywódcy Hiszpanii, Irlandii, Słowenii i Malty zaczęli publicznie przedstawiać uznanie Palestyny jako narzędzie polityczne, mające na celu uratowanie rozwiązania dwupaństwowego i danie Palestyńczykom politycznego horyzontu. Tendencja ta została wzmocniona przez głosowanie w Zgromadzeniu Ogólnym ONZ 10 V 2024 r., w którym przyznano Palestynie nowe prawa i przywileje w ramach ONZ. Rezolucję poparła większość krajów UE, w tym Polska. Przeciwko głosowały jedynie Węgry i Czechy, podczas gdy kraje takie jak Niemcy, Włochy i Holandia wstrzymały się od głosu⁴⁵.

W następstwie tych wydarzeń 28 V 2024 r., Irlandia, Hiszpania i Norwegia (państwo niebędące członkiem UE), jednocześnie ogłosiły uznanie Palestyny

⁴² UN Watch, *UPDATED: List of Countries Suspending and Reinstating UNRWA Funding* [26 V 2024], <https://unwatch.org/updated-list-of-countries-suspending-unwra-funding> (12 VIII 2025).

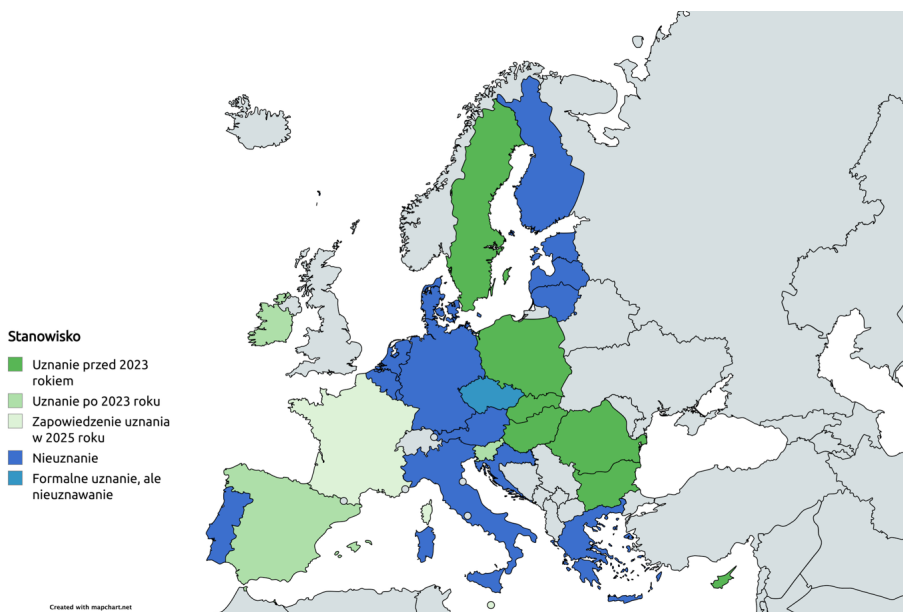
⁴³ E.M. Lederer, *Review of UN agency helping Palestinian refugees found Israel did not express concern about staff* [23 IV 2024], <https://apnews.com/article/israel-palestinians-unrwa-united-nations-28a63ddef23efdc4b050b0bcbdb587ff> (12 VIII 2025).

⁴⁴ J. Magid, *EU delegation scraps trip to Jerusalem, West Bank after Israel bars 4 participants* [25 II 2025], <https://www.timesofisrael.com/eu-delegation-nixes-trip-to-jerusalem-west-bank-after-israel-banned-4-participants> (12 VIII 2025).

⁴⁵ Zgromadzenie Ogólne ONZ, *General Assembly official records, 10th emergency special session: 49th plenary meeting, Friday, 10 May 2024, New York* [10 V 2024], <https://digitallibrary.un.org/record/4069776?ln=en&v=pdf> (12 VIII 2025).

w oparciu o granice sprzed 1967 r. ze Wschodnią Jerozolimą jako stolicą. To skoordynowane działanie ukazało pierwsze przypadki uznania Palestyny przez państwa członkowskie UE od czasu Szwecji w 2014 r. i było najbardziej bezpośrednim przejawem zmiany zakładanej w hipotezie badawczej – czyli nie tylko erozji poparcia dla Izraela, ale i wzrostu wsparcia dla Palestyny. Kolejnym państwem, które podjęło taką decyzję kilka dni później, była Słowenia. Celem było stworzenie nowej rzeczywistości politycznej i wywarcie presji na bardziej wahające się państwa, zwłaszcza Francję i Wielką Brytanię, aby również one przyjęły analogiczne stanowiska. Do 11 VIII 2025 r., decyzję o uznaniu Palestyny we IX 2025 r. podjęły również Francja oraz Malta⁴⁶. Wszystkie te decyzje podyktowane były przede wszystkim próbą wsparcia dla Palestyńczyków oraz jasnej deklaracji, że dla Europy jedynym możliwym rozwiązaniem jest rozwiązanie dwupaństwowe. Szczególne znaczenie ma tutaj decyzja Francji, należącej w końcu do grupy G7 i będącej stałym członkiem Rady Bezpieczeństwa ONZ.

Mapa 2. Stanowisko państw UE wobec Palestyny (stan na 10 VIII 2025 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie: <https://www.euronews.com/my-europe/2025/07/28/which-eu-countries-recognise-palestine-amid-frances-decision> (10 VIII 2025).

⁴⁶ I. Trindade Pereira i in., *Which EU countries recognise Palestine amid France's decision?* [28 VII 2025], <https://www.euronews.com/my-europe/2025/07/28/which-eu-countries-recognise-palestine-amid-frances-decision> (10 VIII 2025).

Kolejnym istotnym wątkiem dotyczącym relacji państw członkowskich Unii Europejskiej z Izraelem była kwestia wydania przez Międzynarodowy Trybunał Karny (MTK) w Hadze nakazu aresztowania premiera Izraela Benjamina Netanjahu i byłego ministra obrony Joawa Galanta w XI 2024 r. Decyzja ta co prawda została później cofnięta, a właściwie formalnie zamrożona w IV 2025 r., ale wywołała skrajne opinie wśród państw UE⁴⁷. W ramach protestu Węgry całkowicie opuściły MTK, a Izrael skrytykował Trybunał, zarzucając mu antysemityzm. Co więcej, węgierskie władze gościły premiera Izraela na kilka tygodni przed formalnym zamrożeniem sprawy⁴⁸. Natomiast część państw, takie jak Litwa, Włochy czy Holandia, zapowiedziały, że w przypadku odwiedzenia ich państw przez któregoś ze wskazanych polityków, wykonają nakaz aresztowania⁴⁹.

Konsekwencją konfliktu było także stopniowe ograniczanie przez część państw członkowskich UE relacji wojskowych z Izraelem, stosując przy tym różne środki i tempo. Już w X 2023 r. Hiszpania podjęła decyzję o zawieszeniu wszelkiego nowego eksportu broni do Izraela. Jeśli chodzi o Holandię, to w II 2024 r. holenderski sąd nakazał wstrzymanie eksportu części do myśliwców F-35, choć późniejszy wyrok z XII 2024 r. odrzucił wprowadzenie całkowitego zakazu. Włochy w X 2024 r. również wstrzymały nowe dostawy, zaznaczając jednak, że będą kontynuować realizację wcześniej zawartych kontraktów. W 2025 r. belgijski sąd nakazał regionowi Flandrii w Belgii wstrzymanie tranzytu sprzętu wojskowego, co stanowiło rozszerzenie restrykcji obowiązujących już wcześniej w Walonii od 2009 r. W VIII 2025 r., jeden z największych sojuszników Izraela, a więc Niemcy ogłosiły, że do odwołania nie będą autoryzować eksportu sprzętu wojskowego, który mógłby być użyty w Strefie Gazy. Decyzja Niemiec — państwa, dla którego bezpieczeństwo Izraela stanowi *Staatsräson* — o ograniczeniu eksportu broni, jest jednym z najsilniejszych argumentów na rzecz tezy o fundamentalnej reorientacji i głębokiej erozji tradycyjnego poparcia. Warto podkreślić, że to Słowenia jako pierwsze państwo UE wprowadziła całkowity zakaz wszelkiego handlu bronią z Izraelem, włączając w to import i tranzyt⁵⁰.

⁴⁷ Polska Agencja Prasowa, *MTK uchylił nakaz aresztowania Netanjahu i b. ministra obrony Izraela* [24 IV 2025], <https://www.bankier.pl/wiadomosc/MTK-uchylil-nakaz-aresztowania-Netanjahu-i-b-ministra-obrony-Izraela-8930585.html> (12 VIII 2025).

⁴⁸ Polska Agencja Prasowa, *Międzynarodowy Trybunał Karny kieruje sprawę Węgier do Zgromadzenia Państw Członkowskich. Chodzi o wizytę Netanjahu* [25 VII 2025], <https://www.onet.pl/informacje/onetwiadomosci/mtk-krytykuje-wegry-za-brak-dzialan-wobec-netanjahu-nie-wypelnily-swoich-zobowiazan/0slx2qc,79cfc278> (12 VIII 2025).

⁴⁹ M.R. McFall, *Netanyahu Arrest Warrant: Full List of Countries That Will Comply With ICC* [22 XI 2024], <https://www.newsweek.com/netanyahu-arrest-warrant-list-countries-comply-icc-1990062> (12 VIII 2025).

⁵⁰ A. Shoab, *Map of Countries That Have Stopped Weapons Exports to Israel* [8 VIII 2025], <https://www.newsweek.com/map-countries-weapons-exports-israel-2110947> (12 VIII 2025).

Istotne są także decyzje podjęte na szczeblu unijnym, które również wskazują na zmieniającą się postawę państw członkowskich. Już w I 2024 r. Parlament Europejski przyjął rezolucję wzywającą do natychmiastowego i trwałego zawieszenia broni, wraz z bezwarunkowym uwolnieniem wszystkich zakładników. W III 2024 r. w konkluzjach Rady Europejskiej pojawiło się wezwanie do „natychmiastowej przerwy humanitarnej prowadzącej do trwałego zawieszenia broni”, przy czym Rada podkreśliła również konieczność uwolnienia zakładników oraz zwiększenia dostaw pomocy humanitarnej⁵¹. Istotnym momentem było osiągnięcie kompromisu w sprawie sankcji wobec izraelskich osadników, które zostały wprowadzone przez Radę UE w IV 2024 r. Sankcje te objęły zamrożenie aktywów i zakaz podróżowania dla osób odpowiedzialnych za naruszanie praw człowieka wobec Palestyńczyków na Zachodnim Brzegu. W VII 2024 r. lista ta została rozszerzona o kolejne osoby i podmioty⁵². Równolegle Komisja Europejska uruchomiła nadzwyczajny pakiet pomocy finansowej dla Autonomii Palestyńskiej w wysokości 400 mln EUR, mający na celu zapobieżenie załamaniu się jej struktur administracyjnych i zapewnienie podstawowych usług publicznych dla ludności palestyńskiej⁵³.

Zakończenie

Konflikt w Strefie Gazy, stał się katalizatorem zmian dotyczących reorientacji polityki państw Unii Europejskiej wobec Izraela. Analiza wydarzeń z lat 2023-2025 dowodzi, że choć wewnątrzunijna spójność pozostaje odległym celem, działania militarne Izraela spowodowały bezprecedensową erozję jego pozycji dyplomatycznej na kontynencie. Potwierdziły to kluczowe momenty tej ewolucji: znacząca zmiana wzorców głosowań państw UE na forum ONZ, odwrócenie decyzji o wstrzymaniu finansowania UNRWA, przełomowa fala uznań państwowości Palestyny, a zwłaszcza – ograniczenie eksportu broni przez tradycyjnych sojuszników Izraela, ze szczególnym uwzględnieniem Niemiec. Dla krajów UE

⁵¹ Rada Europejska, *Konkluzje z posiedzenia Rady Europejskiej (21 i 22 marca 2024 r.)*, EUCO 7/24 [22 III 2024].

⁵² Rada Unii Europejskiej, *Ekstremistyczni osadnicy i stosujący przemoc aktywiści z Izraela: nowe sankcje UE za naruszanie praw człowieka* [15 VII 2024], <https://www.consilium.europa.eu/pl/press/press-releases/2024/07/15/extremist-israeli-settlers-in-the-occupied-west-bank-and-east-jerusalem-as-well-as-violent-activists-blocking-humanitarian-aid-to-gaza-five-individuals-and-three-entities-sanctioned-under-the-eu-global-human-rights-sanctions-regime> (12 VIII 2025).

⁵³ Komisja Europejska, *Kryzys na Bliskim Wschodzie*, https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/stronger-europe-world/middle-east-crisis_pl (12 VIII 2025).

rozwiązanie dwupaństwowe pozostaje jedynym akceptowalnym horyzontem politycznym i nie ma jakiegokolwiek innej wiarygodnej alternatywy.

Skutki izraelskiej operacji wojskowej miały dwojaki charakter. Z jednej strony, doprowadziły do dalszego usztywnienia stanowisk państw o tradycji pro-palestyńskiej, takich jak Irlandia czy Hiszpania. Z drugiej, co stanowi zjawisko o znacznie większej wadze politycznej, zapoczątkowały proces reorientacji w polityce zagranicznej państw dotychczas postrzeganych jako neutralne lub jednoznacznie proizraelskie. Symbolicznym przykładem jest postawa Niemiec, które po raz pierwszy w swojej powojennej historii podjęły decyzje bezpośrednio godzące w interesy bezpieczeństwa Izraela poprzez ograniczenie eksportu uzbrojenia. Jednocześnie państwa takie jak Francja czy Słowenia, uznając państwowość Palestyny, dokonały wyraźnego zwrotu, co stwarza polityczny precedens i może zwiastować podobne decyzje ze strony kolejnych krajów.

Należy spodziewać się wzrostu zaangażowania państw Unii Europejskiej w dążeniu do rozwiązywania konfliktu, czego wyrazem będzie nasilająca się krytyka Izraela, również na poziomie instytucjonalnym. Ponadto prawdopodobne jest, że presja na ograniczenie relacji handlowych i wojskowych będzie narastać, co częściowo już się materializuje. Ważnym kontrargumentem dla hipotezy o całkowitej erozji jest fakt, że Izrael zachowuje w Unii istotnych sojuszników. Niemcy i Austria, mimo zajmowania bardziej krytycznego stanowiska, wciąż utrzymują bliskie relacje, natomiast Węgry i Czechy stanowią trzon bloku proizraelskiego, zdolnego do wykorzystywania mechanizmu weta w celu blokowania niekorzystnych dla Izraela inicjatyw.

Istotny pozostaje również wymiar społeczny – działania Izraela w Strefie Gazy stały się czynnikiem radykalizującym europejską opinię publiczną, co w systemach demokratycznych w sposób nieunikniony przekłada się na sferę polityczną. W konsekwencji Unia Europejska, choć nadal wewnętrznie podzielona, wkroczyła na ścieżkę prowadzącą ku bardziej asertywnej i krytycznej polityce wobec Izraela, co w sposób trwały zmieni dynamikę wzajemnych relacji w nadchodzących latach.

Abstract

Tomasz Łukiewicz

European Union Member States' Position on the 2023-2025 Israeli-Palestinian Conflict

This article examines the evolution of the positions of European Union member states towards the war in the Gaza Strip, which began after the Hamas attack on Israel on 7 X 2023. The paper aims to verify the hypothesis that the prolonged conflict led to a systematic erosion of support for Israel in favor of growing political support for Palestine. The initial, unanimous EU response, based on condemning terrorism and recognizing Israel's right to self-defense, quickly fragmented.

The analysis, based on UN voting records, political decisions, and government documents, confirms that these diverse responses of member states were shaped by their own deep-rooted circumstances, such as historical relations with the Middle East region, differing moral obligations, and the specifics of internal political and social debates. The article traces key moments that deepened these divisions: from discrepancies in votes on UN resolutions calling for a ceasefire, to the landmark decision by Spain, Ireland, Slovenia, and later France to recognize the State of Palestine. These actions, along with the introduction of sanctions on Israeli settlers and restrictions on arms exports, confirm the initial hypothesis and indicate a fundamental reorientation in the positions of many EU countries.

Key words: European Union, Gaza war, Israeli-Palestinian conflict, EU foreign policy, two-state solution, Hamas, Israel, Palestine, UN

References

- Al Jazeera, *Israel announces 'total' blockade on Gaza* [9 X 2023], <https://www.aljazeera.com/news/2023/10/9/israel-announces-total-blockade-on-gaza>.
- Al Jazeera, *World reaction to surprise attack by Palestinian Hamas on Israel* [7 X 2023], <https://www.aljazeera.com/news/2023/10/7/we-are-at-war-reactions-to-palestinian-hamas-surprise-attack-in-israel>.
- Amnesty International, *Israel/OPT: States must reverse cruel decision to withdraw UNRWA funding* [29 I 2024], <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2024/01/israel-opt-states-must-reverse-cruel-decision-to-withdraw-unrwa-funding>.

- Beck, E., *Israel's forgotten 'Capitol Riots': How the 1952 reparations agreement traumatized a nation* [31 I 2023], <https://www.israelhayom.com/2023/01/31/before-capitol-riot-there-was-the-1952-knesset-insurrection>.
- Blanchard, C.M. et al., *Israel and Hamas October 2023 Conflict: Frequently Asked Questions (FAQs)* [20 X 2023], <https://www.congress.gov/crs-product/R47754>.
- Bożejewicz, P., *Izrael przetrwał dzięki przemycanej broni* [13 VII 2017], <https://historia.rp.pl/historia/art10335791-izrael-przetrwal-dzieki-przemycanej-broni>.
- Bráder, Á., *Viktor Orbán: Hungary Will Not Allow Sympathy Protests for Terrorists* [13 X 2023], <https://www.hungarianconservative.com/articles/current/viktor-orban-hungary-no-protest-palestine-israel-hamas-terrorism>.
- Central Intelligence Agency, *The French-Israeli Relationship* [18 III 1968], https://www.cia.gov/readingroom/docs/DOC_0000271219.pdf.
- Chiappa, C., *Belgian PM calls Israel's actions in Gaza 'no longer proportionate'* [6 XI 2023], <https://www.politico.eu/article/belgiums-pm-says-israels-actions-in-gaza-are-no-longer-proportionate>.
- De Gaulle, Ch., *Conférence de presse du général de Gaulle* [27 XI 1967], <https://www.ina.fr/ina-eclair-actu/video/caf94059599/conference-de-presse-du-general-de-gaulle>.
- Department of Foreign Affairs and Trade, *Statement by the Tánaiste on the South Africa vs Israel case at the International Court of Justice* [27 III 2024], <https://www.gov.ie/en/department-of-foreign-affairs/press-releases/statement-by-the-tanaiste-on-the-south-africa-vs-israel-case-at-the-international-court-of-justice>.
- Dziubińska, A. et al., *Rola Francji w przemianach politycznych na Bliskim Wschodzie* [9 VI 2025], <https://www.pism.pl/publikacje/rola-francji-w-przemianach-politycznych-na-bliskim-wschodzie>.
- EU External Partners: *EU Divided Over Gaza as Humanitarian Crisis, Displacement and Death Toll Increases, Leaked Document Reveals Israeli Plan for Permanent Displacement of the Strip Population in the Egyptian Sinai Desert* [7 XI 2023], <https://ecre.org/eu-external-partners-eu-divided-over-gaza-as-humanitarian-crisis-displacement-and-death-toll-increases-leaked-document-reveals-israeli-plan-for-permanent-displacement-of-the-strip-population-in-the>.
- European Council, *Venice Declaration on the Middle East* [13 VI 1980], <https://www.un.org/unispal/document/auto-insert-209872>.
- Gardner Feldman, L., *The Special Relationship Between West Germany and Israel*, Boston 1984.
- Gençturk, A., *Spain's premier reiterates call for cease-fire in Gaza, voices support for UN chief* [26 X 2023], <https://www.aa.com.tr/en/europe/spains-premier-reiterates-call-for-cease-fire-in-gaza-voices-support-for-un-chief/3032837>.
- German Federal Foreign Office, *Foreign Minister Annalena Baerbock on the ICJ interim ruling on the Application of the Convention on the Prevention and Punish-*

- ment of the Crime of Genocide in the Gaza Strip (South Africa v. Israel)* [26 I 2024], <https://www.auswaertiges-amt.de/en/newsroom/news/2641614-2641614>.
- Gibson, J., *More Than Meets the Eye: The Past, Present, and Future of Spanish-Israel Relations* [22 VI 2025], <https://modern diplomacy.eu/2025/06/22/more-than-meets-the-eye-the-past-present-and-future-of-spanish-israel-relations>.
- Government of Luxembourg, *Statement by Minister Jean Asselborn regarding the situation in Gaza following the terrorist attacks by Hamas* [13 X 2023], https://gouvernement.lu/en/actualites/toutes_actualites/communiqués/2023/10-octobre/13-asselborn-gaza.html.
- Governments of the EEC, *Declaration on the Situation in the Middle East* [6 XI 1973], https://www.cvce.eu/content/publication/1999/1/1/a08b36bc-6d29-475c-aadb-0f71c59dbc3e/publishable_en.pdf.
- International Court of Justice, *Summary of the Order of 26 January 2024* [26 I 2024], <https://www.icj-cij.org/node/203454>.
- Jaradat, I., *What Neighbourhood Policy in a Context of Unlawful Occupation? Israel and the Occupied Palestinian Territory* [16 XI 2016], <https://eu.boell.org/en/2016/11/16/what-neighbourhood-policy-context-unlawful-occupation-israel-and-occupied-palestinian> (14 XI 2025).
- Kalhousová, I. et al., *Elite-public gaps in attitudes towards Israel and the Israeli-Palestinian conflict: new evidence from a survey of Czech parliamentarians and citizens*, „East European Politics” 2025, vol. 41, issue 1.
- Kobeszko, Ł., *Słowenia w awangardzie europejskiej krytyki Izraela* [25 I 2024], <https://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/analizy/2024-01-25/slowenia-w-awangardzie-europejskiej-krytyki-izraela>.
- Komisja Europejska, *Kryzys na Bliskim Wschodzie*, https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/stronger-europe-world/middle-east-crisis_pl.
- Koumas, M., *Cold War Dilemmas, Superpower Influence, and Regional Interests: Greece and the Palestinian Question, 1947-49*, „Journal of Cold War Studies” 2017.
- Lederer, E. M., *Review of UN agency helping Palestinian refugees found Israel did not express concern about staff* [23 IV 2024], <https://apnews.com/article/israel-palestinians-unrwa-united-nations-28a63ddef23efdc4b050b0bcbdb587ff>.
- Magid, J., *EU delegation scraps trip to Jerusalem, West Bank after Israel bars 4 participants* [25 II 2025], <https://www.timesofisrael.com/eu-delegation-nixes-trip-to-jerusalem-west-bank-after-israel-banned-4-participants>.
- Magid, J., *In 1st, entire Arab League condemns Oct. 7, urges Hamas to disarm, at 2-state confab* [30 VII 2025], <https://www.timesofisrael.com/in-1st-entire-arab-league-condemns-oct-7-urges-hamas-to-disarm-at-2-state-solution-confab>.

- Martínez Zubillaga, M., *Spain-Israel: The complexity of the arms trade when a conflict is ongoing* [29 XI 2024], <https://en.unav.edu/web/global-affairs/espana-israel-la-complejidad-del-comercio-de-armas-cuando-un-conflicto-esta-en-curso>.
- McFall, M. R., *Netanyahu Arrest Warrant: Full List of Countries That Will Comply With ICC* [22 XI 2024], <https://www.newsweek.com/netanyahu-arrest-warrant-list-countries-comply-icc-1990062>.
- Obermaier, L., „*We Are All Israelis*”: *The Consequences of Germany’s Staatsrason* [28 III 2024], <https://carnegieendowment.org/sada/2024/03/we-are-all-israelis-the-consequences-of-germanys-staatsrason?lang=en>.
- Office of the Historian, United States Department of State, *The Suez Crisis, 1956*, <https://history.state.gov/milestones/1953-1960/suez>.
- Okuroglu, S., *Germany, UK under scrutiny for continuing arms support to Israel amid genocide prosecution* [17 II 2024], <https://www.aa.com.tr/en/europe/germany-uk-under-scrutiny-for-continuing-arms-support-to-israel-amid-genocide-prosecution/3140116>.
- Persson, A., *EU Diplomacy and the Israeli-Arab Conflict, 1967-2019*, Edinburgh 2020.
- Pohanka, V., *Czechia defies trend: No recognition of Palestine, yet* [31 VII 2025], <https://english.radio.cz/czechia-defies-trend-no-recognition-palestine-yet-8858504>.
- Polska Agencja Prasowa, *Międzynarodowy Trybunał Karny kieruje sprawę Węgier do Zgromadzenia Państw Członkowskich. Chodzi o wizytę Netanjahu* [25 VII 2025], <https://www.onet.pl/informacje/onetwiadomosci/mtk-krytykuje-wegry-za-brak-dzialan-wobec-netanjahu-nie-wypelnily-swoich-zobowiazan/0slx2qc,79cfc278>.
- Polska Agencja Prasowa, *MTK uchylił nakaz aresztowania Netanjahu i b. ministra obrony Izraela* [24 IV 2025], <https://www.bankier.pl/wiadomosc/MTK-uchylil-nakaz-aresztowania-Netanjahu-i-b-ministra-obrony-Izraela-8930585.html>.
- Positions of EU leaders on Israel-Palestine dispute (track record)*, <https://eumatrix.eu/en/blog/Positions-of-EU-leaders-on-Israel-Palestine-dispute-%28track-record%29>.
- Rada Europejska, *Konkluzje z posiedzenia Rady Europejskiej (21 i 22 marca 2024 r.)*, EUCO 7/24 [22 III 2024].
- Rada Unii Europejskiej, *Ekstremistyczni osadnicy i stosujący przemoc aktywiści z Izraela: nowe sankcje UE za naruszanie praw człowieka* [15 VII 2024], <https://www.consilium.europa.eu/pl/press/press-releases/2024/07/15/extremist-israeli-settlers-in-the-occupied-west-bank-and-east-jerusalem-as-well-as-violent-activists-blocking-humanitarian-aid-to-gaza-five-individuals-and-three-entities-sanctioned-under-the-eu-global-human-rights-sanctions-regime>.

- Reiter, M., *Antisemitism in Austria after the Shoah*, [in:] *Proceedings of the International conference „Antisemitism in Europe Today: the Phenomena, the Conflicts”*, Berlin 2013.
- Sánchez Nicolás, E., *Diplomatic spat between Israel and Spain over Gaza* [18 X 2023], <https://euobserver.com/world/157569>.
- Shoaib, A., *Map of Countries That Have Stopped Weapons Exports to Israel* [8 VIII 2025], <https://www.newsweek.com/map-countries-weapons-exports-israel-2110947>.
- Swords of Iron War*, <https://main.knesset.gov.il/en/about/lexicon/pages/sword-siron.aspx>.
- Trindade Pereira, I. et al., *Which EU countries recognise Palestine amid France's decision?* [28 VII 2025], <https://www.euronews.com/my-europe/2025/07/28/which-eu-countries-recognise-palestine-amid-frances-decision>.
- UN Watch, *UPDATED: List of Countries Suspending and Reinstating UNRWA Funding* [26 V 2024], <https://unwatch.org/updated-list-of-countries-suspending-unwra-funding>.
- Waldo, C. et al., *International Reactions to the Hamas Attack on Israel* [11 X 2023], <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/international-reactions-hamas-attack-israel>.
- Zemánek, L., *Standing with Israel: The Czech Republic and the War in Palestine*, *Weekly Briefing*, Vol. 67. No. 1 (CZ), [XI 2023], <https://china-cee.eu/2023/12/07/czech-republic-external-relations-briefing-standing-with-israel-the-czech-republic-and-the-war-in-palestine>.
- Zgromadzenie Ogólne ONZ, *Admission of Israel to membership in the United Nations* [11 V 1949], <https://digitallibrary.un.org/record/210373?v=pdf>.
- Zgromadzenie Ogólne ONZ, *General Assembly official records, 10th emergency special session: 41st plenary meeting, Friday, 27 October 2023, New York* [27 X 2023], <https://digitallibrary.un.org/record/4037654?ln=en&v=pdf>.
- Zgromadzenie Ogólne ONZ, *General Assembly official records, 10th emergency special session: 45th plenary meeting, Tuesday, 12 December 2023, New York* [12 XII 2023], <https://digitallibrary.un.org/record/4038059?ln=en&v=pdf>.
- Zgromadzenie Ogólne ONZ, *General Assembly official records, 10th emergency special session: 49th plenary meeting, Friday, 10 May 2024, New York* [10 V 2024], <https://digitallibrary.un.org/record/4069776?ln=en&v=pdf>.
- Zgromadzenie Ogólne ONZ, *General Assembly official records, 67th session: 44th plenary meeting, Thursday, 29 November 2012, New York* [29 XI 2012], <https://digitallibrary.un.org/record/740741?v=pdf>.